

Accreditatiebesluit met een positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) van de Erasmushogeschool Brussel

datum	Samenvattende bevindingen en overwegingen
9 februari 2015	De NVAO steunt haar inhoudelijke besluitvorming op de onderstaande elementen uit het
onderwerp	visitatierapport.
Accreditatiebesluit	
(003343)	<i>Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau</i>
bijlagen	De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau als goed.
4	

De opleidingsleerresultaten of de competenties waarnaar de opleiding streeft, zijn dezelfde als het domeinspecifieke leerresultatenkader dat alle opleidingen Kleuteronderwijs in Vlaanderen hebben opgesteld, en dat gevalideerd werd door NVAO in juni 2013. De opleiding heeft twee extra leerresultaten toegevoegd, namelijk grootstedelijke context en cultuureducatie, om de eigenheid van de opleiding binnen de Brusselse context te onderstrepen. Beide zijn volgens de commissie ingebed in een breed maatschappelijk netwerk met relevante partners (zowel binnen de hogeschool, nationaal als internationaal) waarmee de opleiding intensief samenwerkt. Ook werden enkele noodzakelijke attitudes toegevoegd aan het leerresultatenkader, namelijk beslissingsvermogen, relationele gerichtheid, kritische ingesteldheid, leergierigheid, organisatievermogen, zin voor samenwerking, verantwoordelijkheidszin, creatieve gerichtheid, flexibiliteit en gerichtheid op correct taalgebruik en communicatie. Bij de leerresultaten van de opleiding zijn vanuit een passend theoretisch concept de nodige gedragsindicatoren uitgeschreven.

De visie van de opleiding is breedlopend; de pedagogiek van Reggio Emilia heeft de opleiding naast andere onderwijsvisies geïnspireerd in het verder verfijnen van haar visie op het begeleiden van de kinderen in hun brede ontwikkeling en het belang van een prikkelende en esthetische ruimte waarin de kinderen optimaal kunnen opgroeien. Kernbegrippen van de opleidingsvisie zijn emancipatie, verbondenheid en inclusie. Cultuureducatie en onderwijs in de grootstedelijke context vormen de speerpunten. Net omdat de visie breed is, mag de opleiding haar uitgangspunt nog meer afbakenen en prioriteren.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces als goed.

Het programma van de opleiding is opgebouwd uit 180 studiepunten en bestaat in een modeltraject uit drie opleidingsjaren (door de opleiding deeltrajecten genoemd) waarbij in

Pagina 2 van 8 elk deeltraject 60 studiepunten worden opgenomen. Flexibele en geïndividualiseerde trajecten zijn mogelijk. Daarnaast richt de opleiding een variant in, namelijk een traject voor werkstudenten, en dit sinds het academiejaar 2009-2010. Dit traject maakt het mogelijk om werken en studeren te combineren, en wordt via blended learning aangeboden.

De inhoud van het programma is opgebouwd rond drie leeromgevingen, namelijk Deskundigheid, Bekwaamheid en Identiteit, waarin bepaalde modules en opleidingsonderdelen vervat zitten. Er lopen ook leerlijnen rond stage, grootstedelijkheid, documenteren en cultuureducatie. In het werkstudententraject loopt een leerlijn autonoom leren. Over het algemeen vindt de commissie het programma van de opleiding, waarin zeer gericht gewerkt wordt aan cultuureducatie en dit niet alleen in de muzische vakken, origineel en innoverend.

De cursusmaterialen zijn over het algemeen vrij goed uitgewerkt. Er is een variatie aan werkvormen aanwezig om het onderwijs vorm te geven. Volgens de commissie verrassende en innovatieve good practices daarbij zijn onder andere het project Vertellen in de grootstad (vertelsessies voor kleuters), Filosoferen in de grootstad (filmreportage maken over een wijk in Brussel en leren filosoferen met kinderen) en Matinee (een kunstzinnig en muzisch spektakel voor kleuters uitwerken).

Verder zijn er ook keuzemogelijkheden in het programma aanwezig, zoals enkele levensbeschouwelijke opleidingsonderdelen en de mogelijkheid tot buitenlandse stage in (vooral) het derde deeltraject. Ook de meer gerichte docentenmobiliteit en een samenwerking met de Brusselse partner Haute École de Fransisco Ferrer om good practices uit te wisselen m.b.t. diversiteit, worden gewaardeerd.

In het eerste deeltraject is er een stage van twee weken in een kleuterschool met twee verschillende leeftijdsgroepen en een vertelstage. In het tweede deeltraject lopen studenten stage in Brussel, richten ze hoeken in, werken ze thema's uit (thema prentenboek en thema natuur), doen ze aan hoekenverrijking en spelbegeleiding met de kleuters en lopen ze stage bij drie verschillende leeftijdsgroepen. In het derde deeltraject ten slotte voeren de studenten een peuterstage uit van twee weken, een keuzestage van vier weken (al dan niet in het buitenland), en vijf weken stage bestaande uit een tweewekse differentiatiestage gekoppeld aan de eindwerkstage van drie weken. De begeleiding van de stages vindt de commissie degelijk. Er mag nog wat meer aandacht gaan naar de link tussen theoretische kaders en de praktijk op stage.

Als concept voor de bachelorproef, zet de opleiding vijf weken in op het onderzoekend vermogen van de student; zij werken een thema uit in de stage. Dit realiseren ze in de tweewekse differentiatiestage waarin de student dient te differentiëren, het onderzoeksvermogen van de kleuter te stimuleren in een 'labohoek', te documenteren en te communiceren met ouders. In de daarop volgende drie weken eindwerkstage wordt de groei en evolutie van deze kennis en vaardigheden aangetoond.

De commissie is tevreden over de materiële ruimtes waarvan de opleiding gebruik maakt, waaronder de mediatheek die hier het studielandschap wordt genoemd. Studenten hebben hier een groot assortiment aan materialen ter beschikking om individueel of samenwerkend te kunnen leren. Ondanks de soms beperkte ruimte of de ietwat verouderde gebouwen op de campus, is de opleiding erin geslaagd om de verschillende ruimtes en gangen creatief in te richten en daar optimaal gebruik van te maken in het kader van kleuteronderwijs. De

Pagina 3 van 8 commissie was onder de indruk van het mooi vormgegeven ABC-lokaal dat is ontstaan uit de samenwerking met de organisatie Art Basics for Children en waar vooral met hout en warme materialen is gewerkt.

Wat de begeleiding van studenten betreft, zijn de docenten bereikbaar en hebben een laagdrempelig contact met de studenten. Ook werkstudenten weten waar ze voor begeleiding terecht kunnen en vinden de flexibiliteit van de opleiding meer dan voldoende om hun traject te realiseren. Indien nodig wordt doorverwezen naar de studiebegeleidingsdienst van de hogeschool (STUDIE.punt) voor onder meer taalbegeleiding of psychosociale ondersteuning.

Hoewel er nog enkele verbetermaatregelen nodig zijn inzake bijvoorbeeld de werkdruk, de praktische organisatie en de link tussen theoretische kaders en de praktijk bij stages, is de commissie van mening dat er heel wat initiatieven al goed lopen en dat er goed over is nagedacht. Zo haalt de commissie het didactisch concept, de samenwerking met de opleidingen Lager onderwijs en Pedagogie van het Jonge Kind, de innoverende werkvormen, het gericht werken aan cultuureducatie en zorgbreed werken, de eindwerkstage, de begeleiding van de studenten en het dynamische en gedreven docententeam als sterke elementen aan die deze score onderbouwen.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerd niveau als voldoende.

Aan het toetsbeleid van de opleiding wordt nog volop gewerkt. De opleiding heeft al een instrumentarium uitgewerkt voor het summatief en formatief toetsen van de verschillende leeromgevingen en de daarin vervatte opleidingsonderdelen. Voor de toetsing van de leeromgeving Deskundigheid maakt de opleiding gebruik van een toetsmatrijs met gedragsindicatoren en een semesterboek dat een overzicht geeft van alle taken met omschrijving van doel, begeleiding, semesterplanning, evaluatie en evaluatiecriteria. Voor de toetsing van de leeromgeving Bekwaamheid hanteert de opleiding een projectmatrijs. Deze bevat de ontwikkelde competenties en de doelen per opleidingsonderdeel en geeft aan wat en hoe getoetst wordt, door wie en met welke criteria, summatief of formatief en wanneer feedback gepland is. Voor de stage is er een stage-evaluatie-instrument ontwikkeld. De toetsing van de leeromgeving Identiteit komt aan bod in Succesvol groeien, in het derde deeltraject Succesvol reflecteren genaamd, onder de vorm van reflectiestaken, stageportfolio en groeitaken. Deze manier van toetsen moet de opleiding nog verder analyseren en indien nodig bijsturen.

De commissie meent dat de toetsing van de stage en het eindwerk in de eindwerkstage, op een degelijke manier verloopt. Hier en daar kunnen nog wat puntjes op de i worden gezet, zoals het blijven inzetten op de taak van de mentor in het beoordelingsproces van de stage of de aandacht voor de relatie theorie-praktijk in de presentatie van de eindwerkstage.

De afgestudeerde kleuterleraren van de Erasmushogeschool Brussel zijn volgens het werkveld inzetbaar en staan stevig in de schoenen. Het werkveld waardeert de explorerende en onderzoekende houding van de student, het cultuureducatieve aspect en het kunstzinnig omgaan met kinderen. Afgestudeerden vinden vlot werk, zeker in de Brusselse context.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) voldoet aan alle generieke kwaliteitswaarborgen. Ze beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van de commissie.

Bevindingen NVAO

- Het visitatierapport is opgesteld en onderbouwd overeenkomstig het toepasselijke Kader voor de opleidingsaccreditatie 2de ronde (8 februari 2013);
- De commissie heeft voor de externe beoordeling het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (augustus 2013);
- Het visitatierapport geeft inzicht in de samenstelling van de commissie;
- Het visitatierapport bevat een onderzoek ten gronde naar de aanwezigheid van voldoende generieke kwaliteitswaarborgen.

Besluit¹

betreffende de accreditatie van de Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) van de Erasmushogeschool Brussel.

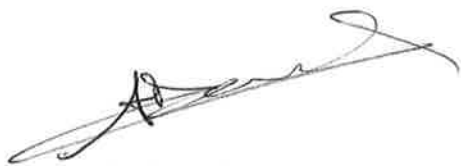
De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit:

Met toepassing van de Codex Hoger Onderwijs, in het bijzonder de artikelen II.133-II.149, besluit de NVAO accreditatie te verlenen aan de opleiding Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs (professioneel gerichte bachelor) georganiseerd door de Erasmushogeschool Brussel. De opleiding wordt aangeboden te Brussel. De kwaliteit van de opleiding is voldoende.

De accreditatie geldt vanaf 1 oktober 2015 tot en met 30 september 2023.

Den Haag, 9 februari 2015

De NVAO
Voor deze:

Ann Demeulemeester
(vicevoorzitter)

---

¹ Het ontwerp van accreditatierapport en –besluit werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en bezwaren. Van deze gelegenheid heeft de instelling geen gebruik gemaakt.

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het globaal oordeel van de NVAO weer, alsook het eindoordeel.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	Goed
2. Onderwijsproces	Goed
3. Gerealiseerd eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Naam instelling	Erasmushogeschool Brussel
Adres instelling	Nijverheidskaai 170 B-1070 BRUSSEL België
Aard instelling	ambtshalve geregistreerd
Naam associatie	Universitaire associatie Brussel
Naam opleiding (Graad, kwalificatie, specificatie)	Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs
Niveau en oriëntatie	professioneel gerichte bachelor
Bijkomende titel	Kleuteronderwijzer(es)
Opleidingsvarianten: – Afstudeerrichtingen – Studietraject voor werkstudenten	geen
Onderwijstaal	Nederlands
Vestiging opleiding	Brussel
Studieomvang (in studiepunten)	180
Vervaldatum accreditatie, tijdelijke erkenning of erkenning nieuwe opleiding	30 september 2016
Academiejaar(en) waarin opleiding wordt aangeboden ²	2014-2015
(Delen van) studiegebied(en)	Onderwijs
ISCED benaming van het studiegebied	Education

---

² Betreft het lopende academiejaar, op het ogenblik van de accreditatieaanvraag

1. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs begeleidt kleuters in complexe school- en klascontexten bij hun leer- en ontwikkelingsproces. Rekening houdend met de beginsituatie van de klasgroep en de belevingswereld van de individuele kleuter zorgt hij voor gepaste begeleiding, formuleert hij algemene en concrete doelen, selecteert hij passende leerinhouden en leerervaringen, aangepaste ontwikkelingsmaterialen, werk- en groepeeringsvormen. Hij functioneert autonoom en gebruikt hiervoor het Standaardnederlands.
2. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs creëert een aangenaam en uitdagend speel-, leer- en leefklimaat in de klas en op school, met oog voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het fysieke welzijn van de klasgroep en de individuele kleuter. Hij hanteert een zorgbrede aanpak en speelt positief in op de sociale, culturele en talige diversiteit binnen de klasgroep. Hij bevordert emancipatie, individuele ontplooiing en maatschappelijke participatie.
3. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs heeft een grondig inzicht in den brede ontwikkeling van de kleuter en beheerst de basiskennis - waaronder ten minste de ontwikkelingsdoelen - m.b.t. inhouden en vaardigheden uit de leergebieden Nederlands, wiskundige initiatie, wereldoriëntatie, muzische vorming en lichamelijke opvoeding, en leergebiedoverschrijdende thema's. Hij hanteert een geïntegreerde en mediawijze aanpak en volgt recente ontwikkelingen kritisch op.
4. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs creëert een veilige, werkbare en stimulerende speel-, leer- en leefomgeving. Hij zorgt voor een doel- en kindgerichte planning. Hij gaat correct om met administratieve taken.
5. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs stuurt zijn functioneren bij en innoveert aan de hand van een systematische, kritische reflectie op de eigen professionele praktijk vanuit relevante theoretische denkkaders en inzichten uit onderwijsonderzoek.
6. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs communiceert discreet en in het Standaardnederlands of indien nodig een ander passend register met ouders/verzorgers over de kleuter, de school, opvoeding en onderwijs. Hij betreft ouders/verzorgers bij het klas - en schoolgebeuren.
7. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs werkt teamgericht en neemt in het schoolteam mee de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het schoolbeleid.
8. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs legt contacten en werkt samen met aanbieders van onderwijsbetrokken initiatieven en andere externe partners.
9. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs neemt deel aan het maatschappelijke debat over onderwijskundige thema's en over het beroep van de leraar en zijn plaats in de samenleving, ook in internationaal perspectief.
10. De Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs denkt kritisch en met een open geest na over ontwikkelingen op het sociaal-politieke, sociaaleconomische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke terrein.

Voorzitter:

- Jacky Langers, gewezen pedagogisch adviseur basisonderwijs, Gemeenschapsonderwijs;

Leden:

- Lieve Machiels, directeur Limburgse school voor Pedagogische wetenschappen.(domeindeskundige);
- Gerda Calders, coördinerend directeur Scholengroep Brussel (domeindeskundige);
- Els Alberts, zelfstandig adviseur kwaliteitszorg (onderwijsdeskundige);
- Gaya Van Dijck, studente Kleuteronderwijs aan de Katholieke Hogeschool Leuven (student-lid).

De commissie werd ondersteund door Evelien Vandenhaute, secretaris.